

TEKNOLOJİ DESTEKLİ KORO DERSİ UYGULAMASI

Salim SEVER*

ÖZET

Koro dersi ülkemizde mesleki müzik eğitimi verilen tüm kurumların eğitim programlarında yer almaktadır. Uygulamalarda farklılıklar olsa da belirli eserlerin çalışılması ve seslendirilmesi koro derslerinin ortak paydasını oluşturmaktadır. Bu araştırmada bilgisayar, projeksiyon cihazı ve seslendirme sistemi kullanılarak işlenen koro derslerinin öğrencilerin ders içi ilgi durumlarını, müziği algılama ve müzikalite durumlarını, şef ve diğer koristlerle ders içi etkileşim durumlarını ve öğrencilerin ses sağlığını nasıl etkilediğine ilişkin öğrenci görüşleri anket tekniği kullanılarak alınmıştır. Teknoloji destekli koro dersinin motivasyonu artırdığı, eser öğrenme süresini kısalttığı, şefle uyumlanma sürecini hızlandırdığı, müzikal yorum ve performans artışı sağlandığı ve öğrencilerin seslerinin daha az yorulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

TECHNOLOGIC AIDED CHOIR LESSON APPLICATION

ABSTRACT

Choir lesson takes place in all the curriculums of professional aimed music education in Turkey. Though different applications, working on songs is the common point in all these programs. In this research, the effect of using a computer, projector and a HIFI in choir lessons is sought in the aspects of motivation, music perception and musicality, interaction with the conductor and chorists and vocal health. The data was gathered via questionnaire forms filled by the students. It is concluded that the technological aided choir lesson increased motivation, shortened the song learning period, increased musicality and harmony with the conductor and decreased vocal tiredness.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Koro Eğitimi, Koro Dersi, Piyano Eşlik, Teknoloji

Keywords: Music, Choir Education, Choir Lesson, Piano Accompaniment, Technology

* Yrd. Doç. Dr. Karabük Üniversitesi Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Müzik Bölümü, Safranbolu/Karabük, salimsvr@gmail.com

GİRİŞ

Koro dersi ülkemizde Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin Müzik Bölümleri, eğitim fakültelerine bağlı Müzik Ana Sanat Dalı Programları, Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri, Devlet Konservatuarları ve Türk Müziği Devlet Konservatuarları gibi mesleki müzik eğitimi verilen ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarının programlarında yer almaktadır.

Koro derslerinin işlenişine ilişkin olarak yapılan araştırmalar incelendiğinde iki tür işleniş kategorisinin oluştuğu görülmektedir. Bunlardan ilki 1924 yılında kurulan musiki muallim mektebinden itibaren günümüze gelen ekolün yetiştirdiği öğrencilerin günümüzde

öğretim elemanı olarak buldukları kurumlarda sürdürdükleri yaklaşımdır.¹ Bu yaklaşıma göre koro derslerinde yapılması gereken çalışmalar özetle bedensel rahatlama çalışmaları, nefes çalışmaları, ses ısıtma çalışmaları ve eser üzerinde yapılan çalışmalardır. İkinci kategoriyi ise Türk Müziği Devlet Konservatuarları oluşturmaktadır. Bu okullarda koro dersinin işlenişine ilişkin olarak Yiğit ve Karakaya yaptıkları çalışmada “koro dersi ya da çalışması öncesinde ses eğitimi, nefes, ses, telaffuz vb. egzersizlerin uygulanmadığı, yazılı kaynaklardan, araç ve gereçlerden yeterince yararlanılmadığı”² sonucuna varmışlardır. Dersin bütünsel olarak işleniş farklılık gösterse de belirli bir repertuarın seslendiriliyor olması dolayısıyla eser üzerinde yapılan çalışmalar farklı kurumlarda yapılan koro derslerinin ortak paydasını oluşturmaktadır ki, bu süreç araştırmamızın da konusunu teşkil etmektedir.

Problem Durumu

Koro dersleri ülkemizde şef ve öğrencilerin katılımıyla yapılmaktadır. Ancak ülkemizde yapılan uluslararası katılımlı koro çalıştaylarında Macar ve Polonyalı uzmanların da uyguladıkları gibi piyano ile her an eşlik yapabilecek bir kişiye daha gereksinim bulunmaktadır. Çevik’in, koro şefinin sahip olması gereken donanımları sıralarken “partitür çalma ve eşlik amacıyla piyanoyu kullanabilmelidir”³ ifadesini kullanması aslında koro derslerinde fiilen hazır bulunacak bir eşlikçinin bulunması zaruretini zımnen ortaya koymaktadır. Zira belirtmek gerekir ki tıpkı yaşam gibi eğitim de süreç içerisinde gerçekleşir ve her süreç bir inşa edilme halini içinde barındırır. Bu açıdan bakıldığında koro derslerinde sürekli olarak bulunabilecek bir eşlikçi piyanist bulmanın mümkün olmadığı 1920’li yıllarda başlayan sosyo-egitsel inşa sürecinde, koro dersi için gerekli olan piyano eşlikçisi ihtiyacını koro çalıştırıcısının piyanistlik donanımıyla ikame etme fikri makul karşılanması gereken bir yaklaşımdır. Bununla birlikte Çevik’in bir gereklilik olarak belirttiği “eşlikçi koro şefi” durumunun pratikte ne kadar geçerli olabileceği sorusuna olumlu cevap verilebilmesi ise spesifik olarak koro şefliği eğitimi veren müzik okullarının olup olmadığı ve müzik okullarında verilen piyano eğitiminin süresi ile niteliğinin partitür çalınırken aynı zamanda koro şefliğine ilişkin gereklerin de yerine getirebileceği düzeyde bir donanımı kazandırıp kazandırmadığı sorularına verilecek cevabın evet olması ile mümkündür ki, mevcut eğitim programları, ders saatleri ve ders içerikleri incelendiğinde cevabın evet olamayacağı açıktır.

Teknolojinin eğitimde kullanılabilirliğinin çeşitli bilgisayar yazılım ve donanımları sayesinde belli bir düzeye gelmiş ve ucuzlamış olması sayesinde eşlik ihtiyacını karşılamak üzere koro çalışmalarında kullanılmasının dersin daha etkin bir biçimde işlenmesine katkı düzeyi bu çalışmanın problem durumunu oluşturmaktadır. Bu çerçevede yanıt aranacak alt problemler şunlardır:

1-Bilgisayar destekli koro çalışması öğrencilerin ders içi ilgi durumlarını nasıl etkilemiştir?

2-Bilgisayar destekli koro çalışması öğrencilerin müziği algılama ve müzikalite durumlarını nasıl etkilemiştir?

¹ Bu konuda daha geniş bilgi için bkz. Suna Çevik, *Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri*, Doruk yayıncılık, Ankara 1997. Mete Gökçe, *Koro Dizilişlerinin Müziksel Sonuçlara Etkisi*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Sanat Dalı 2010. Saip Egüz, *Koro Eğitimi ve Yönetimi*, Evrensel Müzik yayıncılık, Ankara 2009. Saip Egüz, *Toplu Ses Eğitimi: Temel Konular*, Evrensel Müzik yayıncılık, Ankara 2009

² Nalan Yiğit. Oğuz Karakaya. *Türk Müziği Anasanat Dallarında Koro Eğitimi ve Yönetimi Uygulamaları*, Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, Konya 2010, Sayı 29, S. 29-47

³ Suna Çevik, *Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri*, Doruk yayıncılık, Ankara 1997, s.147

3-Bilgisayar destekli koro çalışması öğrencilerin şef ve diğer koristlerle ders içi etkileşim durumlarını nasıl etkilemiştir?

4-Bilgisayar destekli koro çalışması öğrencilerin ses sağlığını nasıl etkilemiştir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, bilişim teknolojisinin dünyanın birçok yerinde kullanım alanı bulduğu günümüzde bilgisayar, projeksiyon cihazı ve seslendirme düzeneği kullanılarak yürütülen koro dersine ilişkin öğrenci durum ve eğilimlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda uygulama, çalışılacak koro eserlerinin sibelius nota yazım programına aktarılması ve ders ortamında programın çalışma anındaki ekran görüntüsünün perdeye yansıtılması, kullanılan ses sistemi ile sınıfa duyurulması biçiminde yapılmış, bu sayede aynı anda görsel ve işitsel ders materyali kullanımı gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın eğitimde kullanılan bilişim teknolojisi araçlarının en çok kullanılanlarını koro dersine adapte etmiş ve olumlu etkisini ortaya koymuş olması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmada durum tespitine yönelik bir model esas alınmış, betimsel yöntem kullanılarak anket yoluyla veriler betimsel ve sayısal olarak elde edilip toplanan verilerin işlenmesinde dağılım ve yığılım ölçülerinden(f) ve yüzde (%) kullanılmıştır.

Evren

Araştırmanın evrenini lisans düzeyinde eğitim veren GSF ve Eğitim fakültelerinde koro dersi alan öğrenciler oluşturmaktadır.

Örneklem

Araştırmanın örneklemini ise Karabük üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Müzik bölümünde koro dersi alan 30 öğrenci oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, "betimsel araştırma yöntemi" kullanılarak ve uzman görüşleri alınarak araştırmacı tarafından geliştirilip hazırlanan 17 adet sorudan oluşan anket formu yoluyla elde edilmiştir.

Verilerin Çözülmesi

Bu araştırmadan anketler yoluyla elde edilen veriler, istatistiksel yöntemlerle çözümlenmeye çalışılmış ve elde edilen bulgular frekans ve yüzde dağılımlarına göre tablolastırılıp araştırmacı tarafından yorumlanmıştır.

Ölçme Aracının Geçerliliği ve Güvenirliği

Ölçme aracı olarak anket uygulaması yapılmıştır. Ölçme aracının geçerliliğini sağlamak üzere alan ve ölçme uzmanlarının fikirleri alınmıştır.

Ölçme aracının güvenirliliğini sağlamak için test-tekrar test tekniğinden

yararlanılmıştır. Anketler, 5 öğrenciye on gün arayla iki kez uygulanmış, gelen farklı yanıtlar üzerine anketteki sorular revize edilmiştir. Daha sonra anket yeniden uygulanmış ve gelen yanıtların tutarlık yüzdelerine bakılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın problemine ve araştırma sorularına ait, anket yoluyla toplanan verilerin analizleri tablolar halinde sunulup yorumlanmıştır. Ankette bulunan 17 soru, katılan öğrencilerce ders dışı zamanlarda yanıtlanmıştır.

1-Alt Problem

Bilgisayar destekli koro çalışması öğrencilerin ders içi ilgi durumlarını nasıl etkilemiştir?

Bilgisayar desteği koro dersine katılımımı artırdı.

Tablo 1

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Tamamen Katılıyorum	30	100,0

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin tümünün bilgisayar desteği sonrası koro dersine katılımlarının %100 oranında arttırdığı görülmektedir.

Koro dersine katılımın ölçümün en üst derecesine tekabül etmesi, öğrencilerin koroda müzik yapma isteğinin arttığını ortaya koymaktadır.

Bilgisayar desteği koro dersindeki motivasyonumu artırdı.

Tablo2

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Tamamen Katılıyorum	15	50,0
Katılıyorum	15	50,0
Toplam	30	100,0

Tablo 2 incelendiğinde bilgisayar desteğinin koro dersindeki motivasyonu artırmasına ilişkin olarak öğrencilerin %50'si Tamamen Katılıyorum, %50'si Katılıyorum seçeneklerini işaretlemişlerdir. Tabloya göre bilgisayar desteğinin motivasyonu artırdığını düşünenlerin oranı %100 dür.

Bilgisayar desteği dersteki konsantrasyon süremi artırdı.

Tablo 3 incelendiğinde Bilgisayar desteğinin derse konsantre kalma süresini artırmasına ilişkin olarak %30 Tamamen Katılıyorum, %53,3 katılıyorum ve %16,7 Kararsızım seçeneklerinin işaretlenmiş olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %83,3'ü konsantrasyon süresinin arttığı görüşündedir.

Tablo 3

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Tamamen Katılıyorum	9	30,0
Katılıyorum	16	53,3
Kararsızım	5	16,7
Toplam	30	100,0

Birinci alt problemin bulgularına topluca bakıldığında teknoloji destekli koro dersi uygulamasının öncelikle derse ilgiyi artırdığı, daha cazip hale getirdiği söylenebilir. Eser çalışma esnasında partitürü her an duyma imkanına sahip olan öğrencinin daha az yoruluyor olması sebebiyle derste konsantrasyon süresinin uzaması ve eser seslendirme bağlamında derse katılma motivasyonunun artmış olduğu düşünülebilir.

2-Alt Problem

Bilgisayar destekli koro çalışması öğrencilerin müziği algılama ve müzikalite durumlarını nasıl etkilemiştir?

Bilgisayar desteği partimi kısa zamanda öğrenmemi sağladı.

Tablo 4

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Tamamen Katılıyorum	19	63,3
Katılıyorum	10	33,3
Kararsızım	1	3,3
Toplam	30	100,0

Tablo 4 incelendiğinde Bilgisayar desteğinin koro partilerinin kısa zamanda öğrenilmesini sağlamasına ilişkin olarak %63,3 Tamamen Katılıyorum, %33,3 Katılıyorum, %3,3 Kararsızım seçeneklerinin işaretlendiği görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %96,6'sı bilgisayar desteğinin koro partisinin öğrenilme süresini kısalttığı görüşündedir.

Bilgisayar desteği eseri kısa sürede bütünsel olarak algılamamı sağladı.

Tablo 5

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Tamamen Katılıyorum	14	46,7
Katılıyorum	13	43,3
Kararsızım	3	10,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5 incelendiğinde bilgisayar desteğinin eserin kısa sürede bütünsel olarak algılanmasını sağlamasına ilişkin olarak %46,7 Tamamen Katılıyorum, %43,3 Katılıyorum, %10

Kararsızım seçeneklerinin işaretlendiği görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %90'ı bilgisayar desteğinin eserin kısa sürede bütünsel olarak algılanmasını sağladığı görüşündedir.

Bilgisayar desteği eseri sözleriyle daha kısa zamanda seslendirmemi sağladı.

Tablo 6

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Tamamen Katılıyorum	15	50,0
Katılıyorum	14	46,7
Kararsızım	1	3,3
Toplam	30	100,0

Tablo 6 incelendiğinde bilgisayar desteğinin eserin sözleriyle daha kısa zamanda seslendirmesini sağlamasına ilişkin olarak %50 Tamamen Katılıyorum, %46,7 Katılıyorum, %3,3 Kararsızım seçeneklerinin işaretlendiği görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %96,6'sı bilgisayar desteğinin eserin sözleriyle daha kısa zamanda seslendirmesini sağladığı görüşündedir.

Bilgisayar desteği eseri müzikal anlamda algılamamı kolaylaştırdı.

Tablo 7

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Tamamen Katılıyorum	20	66,7
Katılıyorum	9	30,0
Kararsızım	1	3,3
Toplam	30	100,0

Tablo 7 incelendiğinde bilgisayar desteğinin eserin müzikal anlamda algılanmasını kolaylaştırdığına ilişkin olarak %66,7 Tamamen Katılıyorum, %30 Katılıyorum, %3,3 Kararsızım seçeneklerinin işaretlendiği görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %96,6'sı bilgisayar desteğinin eserin müzikal anlamda algılanmasını kolaylaştırdığı görüşündedir.

Bilgisayar desteği eseri yorumlama konusunda geliştirici etki yaptı.

Tablo 8

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Tamamen Katılıyorum	10	33,3
Katılıyorum	18	60,0
Kararsızım	2	6,7
Toplam	30	100,0

Tablo 8 incelendiğinde bilgisayar desteğinin eserin yorumlaması konusunda geliştirici etki yapmasına ilişkin olarak %33,3 Tamamen Katılıyorum, %60 Katılıyorum, %6,7 Kararsızım seçeneklerinin işaretlendiği görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %93,3'ü bilgisayar

desteğinin eserin yorumlaması konusunda geliştirici etki yaptığı görüşündedir.

İkinci alt problemin bulguları topluca değerlendirildiğinde teknoloji destekli koro dersinde her an partitürü duyma imkanına sahip olan öğrencinin eseri solfej yaparak öğrenme süresinin kısalması sonucu daha çabuk öğrendiği/ ezberlediği söylenebilir. Sözlerin öğrenilmesi de bu doğrultuda kolaylaşmakta ve hızlanmaktadır. Bu sayede eser bütünsel olarak daha çabuk ve doğru algılanabilir hale gelmektedir. Bütünsel olarak eseri algılayabilmek beraberinde müzikal yapının kolayca anlaşılabilir olması sonucunu da doğurmakta ve öğrencinin zihninde eserin müzikal gerekler doğrultusunda daha güzel nasıl yorumlanabileceğine ilişkin bir farkındalık yaratılmış olduğu söylenilebilir.

3-Alt Problem

Bilgisayar destekli koro çalışması öğrencilerin şef ve diğer koristleri algılama durumlarını nasıl etkilemiştir?

Bilgisayar desteği koro şefi ile göz temasının daha fazla olmasını sağladı.

Tablo 9

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Tamamen Katılıyorum	12	40,0
Katılıyorum	18	60,0
Toplam	30	100,0

Tablo 9 incelendiğinde bilgisayar desteğinin koro şefi ile göz temasının daha fazla olmasını sağlamasına ilişkin olarak %40 Tamamen Katılıyorum ve %60 Katılıyorum seçeneklerinin işaretlendiği görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %100'ü bilgisayar desteğinin koro şefi ile göz temasının daha fazla olmasını sağladığı görüşündedir.

Bilgisayar desteği koro şefinin müzikal beklentilerini daha iyi anlamamı sağladı.

Tablo 10

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Tamamen Katılıyorum	8	26,7
Katılıyorum	22	73,3
Toplam	30	100,0

Tablo 10 incelendiğinde bilgisayar desteğinin koro şefinin müzikal beklentilerinin daha iyi anlaşılmasını sağlamasına ilişkin olarak %26,7 Tamamen Katılıyorum ve %73,3 Katılıyorum seçeneklerinin işaretlendiği görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %100'ü bilgisayar desteğinin koro şefinin müzikal beklentilerinin daha iyi anlaşılmasını sağladığı görüşündedir.

Bilgisayar desteği diğer koristleri daha dikkatli dinlememe yardımcı oldu.

Tablo 11

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Tamamen Katılıyorum	8	26,7
Katılıyorum	20	66,7
Kararsızım	2	6,7
Toplam	30	100,0

Tablo 11 incelendiğinde bilgisayar desteğinin diğer koristlerin daha dikkatli dinlenebilmesine yardımcı olmasına ilişkin olarak %26,7 Tamamen Katılıyorum, %66,7 katılıyorum, %6,7 Kararsızım seçeneklerinin işaretlendiği görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %93,3'ü bilgisayar desteğinin diğer koristlerin daha dikkatli dinlenebilmesine yardımcı olduğu görüşündedir.

Üçüncü alt problemin bulguları topluca değerlendirildiğinde, birinci ve ikinci alt problemlerin bulgularının da ortaya koyduğu gibi; eserin müzikal yapısı ile bütünsel olarak kısa sürede öğrenilebilmiş olması dolayısıyla notaları sürekli takip etme gerekliliğinin ortadan kalkması sonucunda öğrencilerin koro şefini ve yakınlarında bulunan arkadaşlarını daha uzun süre ilgiyle takip edebilir hale geldikleri anlaşılmaktadır. Bu sebeple şefin müzikal beklentilerinin neler olduğunun daha net bir biçimde anlaşılabilir hale geldiği ve öğrencilerin koro tınısıyla uyumlu ses üretme ve müzikalite anlayışlarının geliştiği söylenebilir.

4-Alt Problem

Bilgisayar destekli koro çalışması öğrencilerin ses sağlığını nasıl etkilemiştir?

Bilgisayar destekli koro dersi süresince boğazımda zorlanma veya kasılma hissetmiyorum.

Tablo 12

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Tamamen Katılıyorum	17	56,7
Katılıyorum	10	33,3
Kararsızım	3	10,0
Toplam	30	100,0

Tablo 12 incelendiğinde bilgisayar destekli koro dersi süresince öğrencinin boğazında zorlanma veya kasılma hissetmiyor olmasına ilişkin olarak %56,7 Tamamen Katılıyorum, %33,3 Katılıyorum, %10 Kararsızım seçeneklerinin işaretlendiği görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %90'ı bilgisayar destekli koro dersi süresince boğazında zorlanma veya kasılma hissetmediğini belirtmiştir.

Bilgisayar desteği sayesinde koro dersinde sesim daha az yoruluyor.

Tablo 13

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Tamamen Katılıyorum	17	56,7
Katılıyorum	11	36,7
Kararsızım	2	6,7
Toplam	30	100,0

Tablo 13 incelendiğinde bilgisayar desteği sayesinde koro dersinde öğrencinin sesinin daha az yorulmasına ilişkin olarak %56,7 Tamamen Katılıyorum, %36,7 Katılıyorum, %6,7 Kararsızım seçeneklerinin işaretlendiği görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %93,3'ü bilgisayar desteği sayesinde koro dersinde sesinin daha az yorulduğu görüşündedir.

Bilgisayar desteği sayesinde zorlandığım aralıkları daha kolay seslendirebiliyorum.

Tablo 14

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Tamamen Katılıyorum	12	40,0
Katılıyorum	18	60,0
Toplam	30	100,0

Tablo 14 incelendiğinde öğrencinin bilgisayar desteği sayesinde zorlandığı aralıkları daha kolay seslendirebilmesine ilişkin olarak %40 Tamamen Katılıyorum ve %60 katılıyorum seçeneklerinin işaretlendiği görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %100'ü bilgisayar desteğinin zorlandıkları aralıkların daha kolay seslendirilebilmesini sağladığı görüşündedir.

Bilgisayar desteği sayesinde tiz sesleri daha kolay seslendirebiliyorum.

Tablo 15

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Katılıyorum	11	36,7
Kararsızım	19	63,3
Toplam	30	100,0

Tablo 15 incelendiğinde öğrencinin bilgisayar desteği sayesinde tiz sesleri daha kolay seslendirebilmesine ilişkin olarak %36,7 Katılıyorum ve %63,3 Kararsızım seçeneklerinin işaretlendiği görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %63,3'ü bilgisayar desteğinin tiz sesleri daha kolay seslendirebilmesini sağladığı görüşü konusunda kararsızlık belirtmekte iken, %36,7'si bilgisayar desteğinin tiz sesleri daha kolay seslendirebilmesini sağladığı görüşündedir. Tablo 15 yorumlandığında %63,3 kararsızlık karşısında %36,7'lik oranla tiz seslerin daha kolay seslendirilebiliyor olmasının çok ciddi bir fayda durumunu ortaya koyduğu sonucuna varılabilir.

Bilgisayar destekli koro dersinden sonra konuşmakla ilgili bir sorun yaşamıyorum.

Tablo 16

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Katılıyorum	30	100,0

Tablo 16 incelendiğinde öğrencilerin bilgisayar destekli koro dersinden sonra konuşmakla ilgili bir sorun yaşayıp yaşamadıklarıyla ilgili olarak %100'ünün Katılıyorum seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Tablo 16 yorumlandığında bilgisayar destekli koro dersinde öğrencilerin seslerinin yorulmadığı sonucuna varılabilir.

Bilgisayar destekli koro dersinden sonra şarkı söylemekle ilgili bir sorun yaşamıyorum.

Tablo 17

Değerlendirme Düzeyi	Frekans	Yüzde %
Katılıyorum	25	83,3
Kararsızım	5	16,7
Toplam	30	100,0

Tablo 17 incelendiğinde öğrencilerin bilgisayar destekli koro dersinden sonra şarkı söylemekle ilgili bir sorun yaşayıp yaşamadıklarıyla ilgili olarak %83,3'ünün Katılıyorum ve %16,7 Kararsızım seçeneklerini işaretlediği görülmektedir. Buna göre öğrencilerin %83,3'ü bilgisayar destekli koro dersinden sonra şarkı söylemekle ilgili bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Tablo 17 yorumlandığında bilgisayar destekli koro dersinde öğrencilerin seslerinin yorulmadığı ve sonrasında da şarkı söyledikleri takdirde bir sorun yaşamayacaklarını düşündükleri sonucuna varılabilir.

Teknoloji desteği kullanılarak yapılan koro dersi süresince öğrencilerin boğazında zorlanma veya kasılma oluşmadığı, seslerinin daha az yorulduğu, vokal tekniği bağlamında zorlandıkları aralıkları daha kolay seslendirebildikleri, dersten sonraki zamanlarda konuşma veya şarkı söyleme esnasında bir sorunla karşılaşmadıkları saptanmıştır. Teknoloji desteğinin tiz frekanslı notaların seslendirilmesi üzerinde olumlu etki yaptığına ilişkin anlamlı bir bulguya rastlanmamıştır.

Dördüncü alt probleme ait bulgular önceki alt problemlerin bulguları da göz önünde bulundurularak topluca değerlendirildiğinde eserin kısa sürede daha az eforla öğrenilmesi sebebiyle sesin daha az kullanıldığı dolayısıyla da daha az yorulduğu söylenebilir. Seslendirilecek aralığı duyan ve yorulmamış olan sesin uzak aralıkları daha kolay seslendirebilmiş olabileceği söylenebilir. Zor seslendirilebilen yorucu aralıkların bile zorlanmadan seslendirilmiş olması sebebiyle ders esnasında yorulmamış olan sesin ders sonrası zamanlardaki durumunun da çeşitli düzeylerde kullanıma uygun olabileceği söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

1-Alt probleme ait sonuç

Teknoloji desteğinin öğrencilerin koro dersine katılımını artırdığı, ders içi motivasyonunu ve dersin konsantre olarak takip edildiği süreyi artırdığı sonucuna

ulaşmıştır.

2-Alt probleme ait sonuç

Teknoloji desteğinin eserlerin kısa sürede öğrenilmesini sağladığı, eserlerin bütünsel olarak algılanması sürecini kısalttığı, eserin sözlerinin öğrenilerek seslendirilmesi aşamasına geçişi hızlandırdığı, eserin müzikal yapısının daha kolay anlaşılmasını sağladığı ve eserin yorumlanması açısından geliştirici etki yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

3-Alt probleme ait sonuç

Teknoloji desteği sayesinde koro şefi ile kurulan göz teması süresi ve sıklığının artması dolayısıyla şefin müzikal beklentilerinin daha net algılanabilir hale geldiği, çalışma ve eser seslendirme sırasında öğrencilerin birbirlerini daha dikkatli dinledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

4-Alt probleme ait sonuç

Teknoloji desteği kullanılarak yapılan koro dersi süresince öğrencilerin boğazında zorlanma veya kasılma oluşmadığı, seslerinin daha az yorulduğu, vokal tekniği bağlamında zorlandıkları aralıkları daha kolay seslendirebildikleri, dersten sonraki zamanlarda konuşma veya şarkı söyleme esnasında bir sorunla karşılaşmadıkları saptanmıştır. Teknoloji desteğinin tiz frekanslı notaların seslendirilmesi üzerinde olumlu etki yaptığına ilişkin anlamlı bir bulguya rastlanmamıştır.

Sonuçlar genel anlamda topluca değerlendirildiğinde; teknoloji destekli koro dersinin öğrencinin derse ilgi ve motivasyonunu artırdığı, eser öğrenme süresini kısaltarak müzikal yapı ve şefle uyumlanma sürecini hızlandırdığı, bu sayede müzikal yorum ve performans artışı sağlandığı ve öğrencilerin seslerinin daha az yorulduğu söylenebilir. Sonuçlar göz önüne alındığında aşağıdaki öneriler yapılabilir;

1-Müzik eğitimi verilen kurumlarda piyanonun yanı sıra bilgisayar, projeksiyon cihazı ve ses sisteminin entegre halde bulunduğu koro derslikleri oluşturulmalıdır.

2-Koro dersi veren öğretim elemanlarının bilgisayar ve yazılım kullanması teşvik edilmeli, gerekli bilgi ve eğitim desteği sağlanmalıdır.

3-Repertuar ihtiyacını karşılamak üzere koro eserleri bilgisayar ortamına aktarılmalı, bu doğrultuda öğretim programında yer alan müzik teknolojisine ilişkin dersleri yürüten öğretim elemanlarıyla işbirliği yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- ÇEVİK, Suna; **Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri**, Doruk yayıncılık, Ankara, 1997.
- EGÜZ, Saip; **Koro Eğitimi ve Yönetimi**, Evrensel Müzikevi Yayınları, Ankara, 2009.
- EGÜZ, Saip; **Toplu Ses Eğitimi: Temel Konular**, Evrensel Müzikevi Yayınları, Ankara, 2009.
- GÖKÇE, Mete; **Koro Dizilişlerinin Müziksel Sonuçlara Etkisi**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Sanat Dalı 2010.
- YİĞİT, Nalan. KARAKAYA, Oğuz; **Türk Müziği Anasanat Dallarında Koro Eğitimi ve Yönetimi Uygulamaları**, Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 29, S. 29-47, Konya, 2010.